

ASIA TE-toimiston menettely

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille osoittamassaan 18.7.2018 päivätystä kantelussa arvostellut Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston menettelyä opiskelunsa selvittämisessä sekä viivästymisestä työvoimapolitiittisen lausuntonsa käsittelyssä.

Kantelija on osoittanut oikeuskanslerille samaa asiaa koskevan 20.7.2018 päivätyn lisäkirjoituksen.

SELVITYS

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) on antanut 19.12.2018 päivätyn yksikön päällikön ja johtavan asiantuntijan lausunnon, jonka liitteenä on Uudenmaan TE-toimiston (jäljempänä TE-toimisto) johtajan ja palvelupäällikön 29.11.2018 päivätty selvitys asiakirjoineen.

Jäljennökset lausunnosta ja selvityksestä lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

TE-toimiston selvityksen mukaan kantelija oli työskennellyt rekisteröidyn yhdistyksen palveluksessa palkkatuetussa työssä oppisopimuksella. Palkkatukipäätös oli tehty ajalle 13.9.2017-31.5.2019, ja kyseessä oli osa-aikatyö 25 tuntia viikossa.

ELY-keskuksen lausunnon mukaan kantelijan oppisopimussuhteen työnteko ja palkanmaksu oli keskeytynyt työsopimukseen otetun ehdon perusteella ajalle 2.6.-5.8.2018 koululaisten ilta-päiväkerhon toiminnan määräaikaaisuuden vuoksi. TE-toimiston URA-asiakastietojärjestelmän kirjaustiedon mukaan kantelija oli ottanut yhteyttä TE-toimistoon 29.5.2018 verkkopalvelun kautta ilmoittaakseen niin sanotusta kesäkeskeytyksestä. TE-toimistosta kanteliijaan oli otettu yhteyttä puhelimitse 30.5.2018 ja pyydetty toimittamaan työnantajan todistus siitä, ettei työtä ole tarjota.

Kantelija oli asiakastietojärjestelmäkirjauksen mukaan toimittanut pyydetyn todistuksen kirjeitse 19.6.2018. Kantelijan lisäkirjoituksen 20.7.2018 mukaan hän olisi toimittanut keskeytystodistuksen henkilökohtaisesti jo 7.6.2018. Tästä asiasta ei ole asiakastietojärjestelmässä erillistä kirjaustietoa.

TE-toimisto on todennut selvityksessään, että kantelijalle oli tehty opintoja koskeva selvityspyyntö 25.6.2018, koska hänellä oli ollut työn keskeytyessä opinto-oikeus seurakuntaopistossa. Selvityspyynnön tarkoituksena oli ratkaista asiakkaan työttömyysturvaoikeus työn päättyessä. Kantelija oli samana päivänä 25.6.2018 antamassaan selvityksessään kertonut jatkavansa opiskelua työn keskeytyksestä huolimatta. Opintojen laajuutta selvityksessä ei oltu kerrottu, joten opintojen katsottiin olevan päätoimisia. Oppisopimuksen perusteella opintoja ei voida katsoa sivutoimisiksi, joten kantelijalle oli 31.7.2018 annettu lausunto M6, "hakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hän on päätoiminen opiskelija".

Selvityksessään TE-toimistolle kantelija oli myös kertonut, ettei hän ole valmis ottamaan vastaan kokoaikatyötä opintojen aikana. Tästä syystä hänelle oli 31.7.2018 annettu lausunto A2 "hakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hän ei hae kokoaikatyötä". Työttömyysturvan saamisen edellytyksenä on, että asiakas on valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä. Kantelijalle oli annettu 9.8.2018 lausunto A1 ajalle 21.5.2018-1.6.2018 ja 21.8.2018 lausunto A1 ajalle 6.8.2018-31.5.2019. Jälkimmäinen 21.8.2018 annettu lausunto on ollut virheellinen, koska hakija oli ilmoittanut 25.6.2018, ettei ole valmis ottamaan vastaan kokoaikatyötä. Tästä on tehty kuuleminen selvityspyynnöllä 31.8.2018. Kantelija oli vastannut selvityspyyntöön 3.9.2018 ja kertonut, ettei voi ottaa vastaan kokoaikatyötä oppisopimuksen takia.

Kantelijalle oli annettu 31.8.2018 lausunto M1 "työttömyysetuuden maksamiselle ei ole työvoimapolitiittista estettä" ajanjaksolle 2.6.-24.6.2018, koska oppisopimuksen työsuhteen keskeytymistä voidaan pitää lomautukseen rinnastettavana syynä. Lausunnon voimassaolo on päättynyt 24.6.2018, koska 25.6.2018 kantelija oli ilmoittanut, ettei ole valmis ottamaan vastaan kokoaikatyötä. Työttömyysetuuden maksamisen salliva lausunto A1 on annettu 7.9.2018 ajalle 5.9.2018-31.5.2019 kantelijan ilmoitettua 5.9.2018, että hän on valmis ottamaan vastaan kokoaikatyötä.

Kantelija oli vastannut toimiston selvityspyyntöön 25.6.2018, ja asia on ratkaistu 31.7.2018. Työttömyysturva-asioiden käsittely Uudenmaan TE-toimistossa oli valitettavasti ollut ruuhkautunut kesän ja syksyn 2018 aikana. Ruuhkautumiseen on ollut useita syitä eli käsiteltävien asioiden määrän kasvu, henkilöstön suuri vaihtuvuus ja tietoliikennehäiriöt. Tilannetta on korjattu ylityömääräyksillä ja lisärekrutoinneilla. TE-toimisto on pahoitellut käsittelyajan venymistä.

RATKAISU

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

TE-toimiston toimintaan sovelletaan hallintolakia (434/2003). Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Näihin kuuluu 7 §:n (368/2014) säännös palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viran-

omaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut asetuksen 1556/2016 työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista. Asetuksen 1 §:ssä säädetään, että työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päätynyt.

Arviointia

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan asia tulee selvittää riittävästi ja asianmukaisesti hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Hallintolakiin liittyvän hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) mukaan selvittämisellä tarkoitetaan muun muassa tosiseikkojen arvioimista. Viranomaisen velvollisuus selvityksen asianmukaisuuteen korostaa huolellisuutta selvitysten hankkimisessa, koska asia ratkaistaan siitä saadun selvityksen perusteella. Selvittämisellä tarkoitetaan myös riittävää perehtymistä asiassa esitettyihin tosiseikkoihin. Selvityksen riittävyys ja sen oikea tulkitseminen ovat olennaisia edellytyksiä asian oikealle ratkaisemiselle ja perusteleminen.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan TE-toimistolla oli ollut työttömyysturvalain mukainen mahdollisuus selvittää tarkemmin kantelijan oppisopimusta ja mahdollisten erillisten opintojen muodostamaa kokonaisuutta, niin sanotun keskeytysedon alkuperäistä olemassa oloa sekä kookaikatyon hakemista. TE-toimiston tulee kuitenkin välttää tarpeettomien selvitysten pyytämistä, mikäli sillä jo on tiedot käytössään.

Kantelijan oppisopimus oli ollut TE-toimiston tiedossa, sillä TE-toimisto oli myöntänyt aiemmin palkkatukea oppisopimuksen ajalle. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan TE-toimistolla oli viimeistään kantelijan 25.6.2018 antamien selvitysten mukaisesti ollut riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi. TE-toimisto olikin 31.8.2018 antamallaan lausunnolla kumonnut 31.7.2018 antamansa esteellisen lausunnon ja todennut, että oppisopimustyösuhteen keskeytymistä määrääjäksi ajalla 2.6.-5.8.2018 voidaan pitää lomautukseen rinnastettavana syynä.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön soveltamisohjeessa kerrotaan selkeästi erinäisistä oppisopimukseen liittyvistä tilanteista. Koska oppisopimussuhteessa työntekeä ja palkanmaksu voivat keskeytyä työsuhteeseen otetun ehdon perusteella, on oppisopimuksessa olevalla opiskelijalla oikeus työttömyysetuuteen tällaisen lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella samoin edellytyksin kuin muillakin työnhakijoilla. Tällöin kyseessä ei ole oppisopimuksen keskeyttäminen eikä päättymisen. Näin ollen varsinaisen opiskelun selvittäminen oli ollut tarpeetonta, sillä oppisopimusta pidetään edelleen työsuhteena.

Nähdäkseni kantelijan asiaa TE-toimistossa käsiteltäessä saatuun selvitykseen ei ole perehdytty hallintolain edellyttämällä tavalla riittävästi ja huolellisesti. Saatua selvitystä ja ELY-keskuksen lausunnossa mainittuja soveltamisohjeita ei ole otettu asianmukaisesti huomioon ennen 31.7.2018 päivätyn opiskelua koskevan työvoimapoliittisen lausunnon antamista. Selvityksen pyytäminen kantelijan opinnoista on myös ollut tarpeetonta, koska kantelijan oppisopimus oli TE-toimiston tiedossa. Hallinnon asianmukaisuus edellyttää huolellisuutta asioita käsiteltäessä. Kantelijan asiassa ei ole TE-toimistossa toimitettu riittävän huolellisesti.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan työttömyysturva-asioiden hoitaminen on sellainen merkittävä ja pysyvä TE-toimiston tehtävä, jonka hoitamiseen asetuksella säädettyissä määräajoissa tulee kiinnittää erityistä huomiota työnhakija-asiakkaiden etuusoikeuden taloudellisen merkittävyyden vuoksi. Tiedossa oleviin käsittelyyn vaikuttaviin tilanteisiin tulisi pyrkiä varautumaan riittävän ennakkollisesti, jotta työttömyysturva-asioiden käsittelyn aiheeton viivästyminen vältettäisiin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan TE-toimisto on kuitenkin ryhtynyt riittäviin korjaaviin toimenpiteisiin käsittelyajan suhteen.

Saadun selvityksen perusteella TE-toimisto ei ole kantelijan asiassa noudattanut asetuksessa säädettyä määräaikaa työvoimapoliittisen lausunnon antamiselle. Kantelijan annettua selvityksensä 25.6.2018 työvoimapoliittiset lausunnot on annettu 31.7.2018 eli asian käsittely on kesäntyt 36 päivää. TE-toimiston selvityksessään esittämä syy viivästymiselle eli asioiden käsittelyn ruuhkautuminen ei lähtökohtaisesti ole hyväksyttävä syy asetuksessa säädetyn määräajan ylittämiseen. Yhdyn ELY-keskuksen lausunnossaan esittämään siitä, että TE-toimiston tulee varmistaa työnhakija-asiakkaalle taloudellisesti merkittävän työvoimapoliittisen lausunnon saaminen säädettyssä ajassa ja myös ennakoida mahdollisia poikkeuksellisia tilanteita.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Edellä lausumani perusteella kiinnitän Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston huomiota hallintolain edellyttämään asioiden asianmukaiseen ja huolelliseen selvittämiseen ja käsittelyyn. Lisäksi kiinnitän vastaisen varalle Uudenmaan TE-toimiston huomiota velvollisuuteen antaa työvoimapoliittiset lausunnot asetuksessa säädettyssä määräajassa.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni Uudenmaan TE-toimistolle.

Päätös lähetetään tiedoksi Uudenmaan ELY-keskukselle.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO